

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра новітньої історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи

« 20 » _____ 20__ року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ**

для студентів

галузі знань спеціальності освітній рівень освітні програми вид дисципліни

03 Гуманітарні науки, 01 Освіта/Педагогіка
032 Історія та археологія, 014 Середня освіта
Перший (бакалаврський)
Історія України та культурна антропологія (із поглибленим вивченням іноземних мов), Середня освіта (Історія) та інші
вибіркова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	<u>7</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладачі: Пивовар Сергій Федорович, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри новітньої історії України

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: Пивовар Сергій Федоровч, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри ~~новітньої історії України~~

(підпис)

(Андрій ПИЖИК)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від « 30 » 06 2022р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Наталія ТЕРЕС)
(прізвище та ініціали)

1. Мета дисципліни – поглибити знання здобувачів освіти з історії становлення та розвитку української дипломатії в різні історичні періоди.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* сучасні методи історичного пізнання; історичний та дипломатичний термінологічно-понятійний апарат; характер і особливості історичного процесу в Україні з середини XVII століття і до початку XXI ст.

2. *Вміти* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку й опрацювання нових історичних джерел; науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Особливість геополітичного становища України залишається визначальним чинником її міжнародної політики. Роль і значення національної дипломатії як засобу здійснення зовнішньої політики держави надзвичайно зросли внаслідок постійних провокаційних воєнно-політичних загроз з боку керівництва Російської Федерації, її збройної інтервенції проти України, що призвело до незаконної анексії Криму й окупації частини української території. За цих умов посилюється інтерес до історії української дипломатії, що обумовлює необхідність ґрунтовного аналізу її діяльності на різних етапах розвитку національного державотворення.

У запропонованому лекційному курсі розглядаються ключові проблеми історії української дипломатії в контексті складного й суперечливого процесу українського державотворення, пояснюються причини дипломатичних поразок, з'ясовуються їх наслідки. Особлива увага приділяється діяльності вітчизняних дипломатів на тих історичних етапах, які були вирішальними для української державності.

4. Завдання (навчальні цілі): Пропонований курс покликаний розширити поле компетентностей студента і зорієнтувати його на реалізацію набутих теоретичних знань і практичних навичок у науково-дослідницькій і викладацькій роботі. Дисципліна дозволяє студентам: забезпечити засвоєння історичного досвіду й уроків дипломатичної діяльності урядів України; сформуванню вміння критично аналізувати зовнішньополітичні доктрини українських державних утворень на різних етапах історії; застосовувати здобуті знання з метою максимально об'єктивного оцінювання найважливіших подій історії української дипломатії, зовнішньополітичної діяльності національних урядів; позбутися усталених стереотипів української історіографії; формувати власну позицію з тієї чи іншої проблеми тощо.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні напрямки зовнішньої політики українських урядів в різні історичні періоди	Лекція, контрольна робота	Контрольна робота, набрання не менше 60 % балів	5%
1.2	Знати особливості основних етапів розвитку української дипломатії	Лекція	Залік, набрання не менше 60% балів	5%
1.3	Знати найважливіші факти та події в історії розвитку української дипломатії	Лекція, самостійна робота, контрольна робота	Есе, набрання не менше 60% балів; Контрольна робота, набрання не менше 60 %	15%

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. *Самостійна робота (есе)*: РН1.3, РН2.3, РН2.4, РН2.5, РН2.6 – 30 балів/18 балів *.

2. *Контрольна робота*: РН1.1, РН1.3, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН2.5 – 30 балів/18 балів *.

* Максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік;

- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом – **40 балів**;

- результати навчання які будуть оцінюватись – знання основних тенденцій історичного розвитку України, найважливіших фактів, подій та процесів історії України в роки Другої світової війни, вміння всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури, інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел, з'ясувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них, виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до історії України в роки Другої світової війни.

- форма проведення і види завдань – **письмовий залік**, в білеті 4 запитання, які потребують розгорнутої відповіді (кожна відповідь на запитання оцінюється від 0 до 10 балів);

- Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залік **не може бути меншою 24 бали**.

- Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав **менше ніж 36 балів**.

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (есе, контрольна робота) і підсумковий контроль (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, поточний контроль 60 балів; підсумковий контроль – 40 балів).

Змістовий модуль 60 залікових балів (максимум)		Залік
Самостійна робота (есе)	Контрольна робота	
30 балів (максимум)	30 балів (максимум)	40 балів (максимум)
18 балів (мінімум)	18 балів (мінімум)	24 бали (мінімум)

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми дисципліни в цілому, так і деяких розділів тем. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем у формі написання есе. Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів.

7.2.2. Індивідуальне творче завдання – до 30% балів.

Вимоги до есе:

- обсяг не більше 8 сторінок;
- самостійність у викладі матеріалу;
- здавати у роздрукованому вигляді і в електронному на адресу histfac@knu.ua

Структура есе	Бали
Актуальність обраної теми	до 3 балів
Мета дослідження	до 2 балів
Завдання наукової роботи	до 2 балів
Аналіз джерельної бази та історіографії	до 5 балів
Виклад фактичного матеріалу	до 10 балів
Аналіз проблеми, самостійність висновків	до 8 балів

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

По завершенні вивчення змістової частини студент пише контрольну роботу. Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. Контрольна робота проводиться у письмовій формі і виконується на останньому занятті із змістової частини курсу. Варіанти містять три питання, що потребують розгорнутої відповіді. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за контрольну роботу – 30 балів.

Студент, який з поважної причини пропустив контрольну роботу, зобов'язаний надати відповідний документ і викладач за погодженням з деканатом призначає нову дату її проведення.

Критерії оцінювання модульного контролю у вигляді контрольної роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

Теоретичне питання:

а) глибоке розкриття теоретичного питання	8-10 балів;
б) повна коротка відповідь	5-7 балів;
в) неповна відповідь	2-4 бали;
г) незадовільна відповідь чи повністю відсутня	0-1 бал.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумкова контрольна робота (залік)

Перевірка результатів навчання здійснюється під час письмової підсумкової контрольної роботи (заліку), яка містить 2 теоретичні запитання, що потребують розгорнутої відповіді.

Підсумкова контрольна робота (залік) студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 40 балів.

Відповідь на **теоретичне запитання** оцінюється від 0 до 20 балів відповідно до наступних критеріїв:

– глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання	– 18-20 балів;
– розкриття питання з фактологічною аргументацією	– 15-17 балів;
– неповне розкриття питання	– 12-14 балів;
– висвітлення окремого аспекту питання	– 1-11 бали;
– відсутність відповіді з питання	– 0 балів.

Студенти, які дали відповідь на всі питання залікового білету і набрали не менше 12 балів додає у свій актив певну суму балів, яка додається до балів набраних студентом за результатами поточного контролю.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум* – **36 балів** необхідно у визначені викладачами дні пройти співбесіду з пропущених семінарських занять і лекцій з тим, щоб набрати критичний мінімум і допуститися до перескладання заліку.

При простому розрахунку отримаємо:

	Поточне оцінювання	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і самостійної роботи

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин	
		лекції	самостійна робота
1	Вступ. Історіографія. Джерельна база	2	4
2	Тема 1. Українська козацька держава у міжнародних відносинах 17-18 ст.	4	10
3	Тема 2. Дипломатія доби Української національної революції 1917-1921 рр.	6	12
4	Тема 3. Діяльність радянської української дипломатії в 1919-1923 рр.	4	10
5	Тема 4. Діяльність радянської української дипломатії в 1944-1991 рр.	4	10
6	Тема 5. Дипломатична діяльність України в сучасному світі (кін. 1991-2020-ті рр.).	7	14
	Контрольна робота	1	
	Залік	2	
	ВСЬОГО	30	60

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.** Самостійна робота - **60 год.**

9. Рекомендована література та джерела:

Основна:

1. Дипломатія УНР та Української Держави в документах і спогадах сучасників : у 2 т. / [упоряд.: І. М. Гнатишин, О. С. Кучерук, О. О. Маврін]. – К. : Укр. письменник, 2008. – Т. 1. – 369 с. ; Т. 2. – 379 с.
2. Зленко А. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. - Харків: Фоліо, 2003. - 559 с.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ті рр.): Підручник /Л.Ф.Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К.: Либідь, 2001. - 622 с.
4. Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смолія В. А. Галенко О.І., Камінський Є.Є., Кірсенко М.В. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001- 736 с.
5. Слабченко Є. Дипломатична історія України / упоряд. Ірина Матяш. - Київ : Кліо, 2016. - 496 с.
6. Україна на міжнародній арені: Збірник документів і матеріалів (1991-1997 рр.). У 2-х книгах.-К., 1998.
7. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 -1945 рр.:Навч. посібник. - К.: Либідь,1997. - 232с.
8. Чекаленко Л. Д. Витоки української дипломатії : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко ; Дип. акад. України при МЗС України. – К. : LAT & K., 2010. – 340 с.
9. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів) : підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. – К. : Персонал, 2010. – 464 с.
10. Чухліб Т. В. Український Гетьманат: проблеми міжнародного утвердження. – К., 2007. – 156 с.

Додаткова:

1. Веденєєв Д.В. Юність української дипломатії: становлення зовнішньополітичної служби Української держави 1917-1923 роки / Д. В. Веденєєв, Д. В. Будков. - К. : К.І.С., 2006. - 311 с.
2. Віднянський С. В. Зовнішня політика України як предмет історичного аналізу : концептуальні підходи та перспективи / С. В. Віднянський, А. Ю. Мартинов // Укр. іст. журн. – 2001. – № 4. – С. 41–57.

3. Гай-Нижник П. П. Українська дипломатія й міжнародна фінансова політика урядів Центральної Ради, Української Держави (Гетьманату) та Директорії УНР (1917–1922 рр.). – К.: Дуліби, 2016. — 532 с.
4. Головченко В. І. Дипломатична історія України (кінець XIX – перша чверть XX століття) : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / В. Головченко, В. Матвієнко, В. Солдатенко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2011. – 527 с.
5. Дацків І.Б. Українська дипломатія (1917-1923 рр.) у контексті світової історії. - Т. : Крок, 2013. - 620 с.
6. Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. - К.: Основи, 1995. – 904 с.
7. Зінченко А. Л. Історія дипломатії : від давнини до нового часу : навч. посіб. / А. Л. Зінченко. – [2-е вид., допов.]. – К. : РВЦ «Проза», 2005. – 559 с.
8. Історія дипломатії : навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 116 с.
9. Історія української дипломатії: перші кроки на міжнародній арені (1917-1924 рр.): документи і матеріали / Держ. ком. арх. України, Укр. НДІ арх. справи та документознавства ; [авт. передм., упоряд.: І. Б. Матяш та ін. ; редкол.: К. І. Грищенко (голова) та ін.]. - К. : Вид-во гуманіт. л-ри, 2010. - 592 с.
10. Кондратюк В. О. Україна в історії міжнародних відносин / В. О. Кондратюк, І. М. Верхоляк, О. В. Омельченко. – Львів : Світ, 1995. – 262 с.
11. Красівський О.Я. Українсько-польські взаємини в 1917-1923 рр. / О. Красівський ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - К. : ІПіЕНД, 2008. - 544 с.
12. Кучик О. Україна в зовнішній політиці держав Антанти (1917-1920 рр.). - Львів, 2004. - 256с.
13. Кучменко Е. М. Історія міжнародних відносин першої половини XX ст. : (історико-політ. есе) : [в 2 ч.] / Е. М. Кучменко, Б. А. Кучменко. – К. : [ІПК ДСЗУ], 2007. – Ч. 1. – 369 с. ; Ч. 2.– 386 с.
14. Матвієнко В. Історія української дипломатії XX ст. у постатях / В. Матвієнко, В. Головченко. – К. : Київ. ун-т, 2001. – 266 с.
15. Пивовар С. Берестейський мирний договір крізь призму ставлення українського народу до державності // Київська старовина. – 1998. – № 1. – С. 25–40.
16. Пивовар С. Встановлення державних відносин між Австро-Угорщиною та Україною (1918 рік) // Австрія й Україна на історичних перехрестях: наук. зб. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2016. – С. 119 – 138.
17. Соловійова В.В. Українська дипломатія у країнах центральної Європи 1917-1920 рр. - Донецьк : ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2004. - 172 с.
18. Стрельський Г. В. Українські дипломати доби національно- державного відродження (1917-1920 рр.): біографічний довідник / Г. В. Стрельський ; голов. ред. Л. С. Тупчієнко. - К. : Видавничий дім ДЕМІД, 2000. - 48 с.
19. Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. - Т. 1 : А–Л / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин ; ред. Л. В. Губерський. – К. : Знання України, 2004. – 760 с. - Т. 2 : М–Я / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин ; ред.: Л. В. Губерський. – К. : Знання України, 2004. – 812 с.
20. Чухліб Т. Гетьмани і монархи. Українська держава в міжнародних відносинах 1648–1714 рр. – К.; Нью-Йорк, 2003.

10. Додаткові ресурси:

- <https://mfa.gov.ua/> - Міністерство закордонних справ України
- <http://novitukr.history.knu.ua/> - кафедра новітньої історії України
- <http://history.org.ua/> - Інститут історії України НАН України